

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ผลการวิจัยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งศึกษากระบวนการจัดทำบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน ผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมการบูรณาการโดยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและโรงเรียน และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน รวมทั้งปัจจัยที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการดังกล่าว เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการเลือกพื้นที่ศึกษา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเลือกพื้นที่ศึกษา

โรงเรียนประชาบำรุงมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการให้นักเรียนมีความรักท้องถิ่น ประเทศชาติ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรพลังงานและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งโรงเรียนประชาบำรุงยังได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นโรงเรียนนำร่องในการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 พ.ศ. 2545 และมีการทดลองการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจากสำนักงานเขตการศึกษาพื้นที่ จ. พัทลุง เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับใช้กับโรงเรียนอื่นๆ ในจังหวัดพัทลุงต่อไป ตลอดจนโรงเรียนประชาบำรุงเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ภายในพื้นที่ชุมชนตะโหมดซึ่งเป็นชุมชนที่มีแหล่งทรัพยากรที่พร้อมทั้งบุคคลองค์ความรู้ เงินสนับสนุน ประเพณีวัฒนธรรม และสถานที่ โดยเกิดจากการรวมตัวของชุมชนเพื่อต้องการรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชน คือ ป่าของชุมชนไว้ให้ลูกหลานได้ศึกษา และยังมีการถ่ายทอดความรู้จากผู้เฒ่าผู้แก่โดยการเชิญเป็นวิทยากรท้องถิ่นให้ความรู้แก่นักเรียนเพื่อมิให้ความรู้เหล่านั้นสูญหายไป ตลอดจนครู และชุมชนก็ต้องการให้มีการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ เพราะการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงกัน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นนั้นจำเป็นต้องจัดแบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนในเวลาที่จำกัดของระบบ

โรงเรียน และทำให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จากความพร้อมดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ศึกษา คือ โรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและโรงเรียน

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ประชากรที่จะเข้าร่วมเป็นทีมวิจัย ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนหน่วยงานราชการในชุมชน ผู้นำศาสนา ตัวแทนกลุ่มแม่บ้านในชุมชน ตัวแทนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มสถานาวัด และกลุ่มป่าชุมชนเขาหัวช้าง ผู้ปกครองนักเรียนระดับ ม. ต้น ครูที่อาศัยอยู่ในชุมชนและฝ่ายวิชาการของโรงเรียนประชาบำรุง นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประชาบำรุง และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประชาบำรุง รวมทั้งสิ้นจำนวน 61 คน

1.2 ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และผู้บริหารโรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน

1.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง จำนวน 3 ห้องเรียนรวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 110 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มทีมวิจัยซึ่งเป็นกลุ่มเดิมจากงานวิจัยของสนทญา เมืองสุข (2546) โดยมีการทบทวนผู้เข้าร่วมเพิ่มเติมแล้ว ได้แก่ ผู้เข้าร่วมฝ่ายชุมชนตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย คณะกรรมการป่าของชุมชนเขาหัวช้าง คณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มสถานาวัดตะโหมด ตัวแทนหน่วยงานราชการในชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 พระสงฆ์วัดตะโหมด ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วมบูรณาการ ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียนที่ผ่านการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 38 คน

2.2 กลุ่มทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 36 คน โรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ซึ่งมาจากการระดมความคิดของชุมชน

และครูอีกทั้งทางโรงเรียนประจำบ้านมีแนวทางการจัดห้องเรียน โดยการลดระดับการเรียนรู้ นักเรียนอย่างหลากหลายจึงถือว่านักเรียนกลุ่มนี้มีระดับการเรียนรู้ปกติ และมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัยเช่นเดียวกับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้ 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ส่วนที่ 2 การวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตร เรื่องป่าของชุมชน

ส่วนที่ 3 การจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ป่าของชุมชน

ส่วนที่ 4 การประเมินการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตร ท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

ส่วนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และรวบรวมข้อมูลต่างๆ สำหรับการจัดกระบวนการ บูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรงเรียนประจำบ้าน ได้แก่ ประวัติโรงเรียน วัตถุประสงค์ของโรงเรียน ความคาดหวังของโรงเรียน พันธกิจ เป้าหมาย รูปแบบการจัดกระบวนการบูรณาการ เรียนรู้แบบบูรณาการ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ร่วมกับชุมชน ข้อมูลในการสร้างหลักสูตร ท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน และพัฒนาการการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน การได้มาซึ่งข้อมูล ได้มาจากการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนตะโหมด ได้แก่ ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีในการอยู่ร่วมกับป่า และความพร้อมของชุมชนในการมีส่วนร่วม การได้มาซึ่งข้อมูล ได้มาจากการลงพื้นที่เฝ้าตัวอยู่กับชุมชน การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับป่าของชุมชน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ สภาพป่าไม้ รูปแบบการใช้ประโยชน์จากป่า และสภาพการเปลี่ยนแปลง โดยการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 การวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

วัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางและสร้างแผนการเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน โดยในส่วนนี้ดำเนินการทั้งหมด 8 ขั้นตอนดังนี้

1. การประชุมเพื่อทบทวนและเลือกผู้เข้าร่วมเพิ่มเติม

ผู้วิจัยร่วมกับครูในโรงเรียน และผู้เข้าร่วมฝ่ายชุมชนผู้มีส่วนร่วมวางแผนการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน โดยการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อทบทวนและเลือกผู้เข้าร่วมเพิ่มเติมตามความเหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้ โดยเลือกผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็นในฝ่ายของชุมชนจากบุคคลกลุ่มเดิมที่เคยมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน ในงานวิจัยของสนทนา เมืองสุข (2546) โดยจัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อทบทวนสอบความเหมาะสมของการเลือกบุคคลกลุ่มดังกล่าว โดยมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

สถานที่	วัดตะโหมด
วันที่	30 มกราคม 2547
เวลา	13.00 น. – 16.00 น.
จำนวนผู้เข้าร่วม	27 คน ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการป่าของชุมชน จำนวน 13 คน 2. กรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน 3. พระสงฆ์วัดตะโหมด จำนวน 2 รูป 4. ตัวแทนกลุ่มสถานวัดตะโหมด จำนวน 2 คน 5. ตัวแทนหน่วยงานทางราชการในชุมชน จำนวน 4 คน 6. บุคคลอื่นที่สนใจร่วมรับฟัง จำนวน 2 คน 7. ตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 1 คน 8. ผู้วิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทบทวน และเตรียมความพร้อมของผู้เข้าร่วม ตลอดจนเลือกผู้เข้าร่วมเพิ่มเติมตามความเหมาะสมสำหรับงานวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและโรงเรียน
2. เพื่อแนะนำทำความเข้าใจถึงงานวิจัยที่จะทำร่วมกันระหว่างผู้วิจัย และผู้เข้าร่วมงานวิจัย

วิธีการดำเนินการประชุม

1. แนะนำตัวผู้วิจัยแก่ผู้เข้าร่วมทุกคน เนื่องจากการประชุมในครั้งนี้เป็นการประชุมเป็นครั้งแรก
2. ผู้วิจัยกล่าวถึงงานวิจัยที่ทำ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ที่มาของงานวิจัย วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และขั้นตอนการวิจัย
3. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการบูรณาการการเรียนการสอนโดยภาพรวมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน
4. ผู้วิจัยถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับบุคคลที่เข้าร่วมงานวิจัยในแง่ของความเหมาะสม และให้เสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดอยู่ โดยใช้คู่มือหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนในงานวิจัยของสนทญา เมืองสุข (2546) ควบคู่กันไปเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้เห็นภาพของตัวหลักสูตรอีกครั้ง
5. ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นเรื่องความเหมาะสมของการเลือกผู้เข้าร่วม และเสนอชื่อผู้เข้าร่วมท่านอื่นที่มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในเรื่องป่าของชุมชนเพิ่มเติม ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมซักถามประเด็นที่ยังสงสัยหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในครั้งนี้

6. นัดหมายการประชุมในครั้งต่อไป

2. การประชุมทบทวนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

สถานที่ โรงเรียนประชาบำรุง

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2547

เวลา 13.00 น. – 17.30 น.

จำนวนผู้เข้าร่วม 20 คนประกอบด้วย

1. คณะกรรมการป่าของชุมชน จำนวน 9 คน
2. นักเรียนที่ผ่านการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน จำนวน 9 คน
3. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตะโหมด จำนวน 1 คน
4. ผู้วิจัย

วัตถุประสงค์

เพื่อทบทวนความเหมาะสมของประเด็นต่างๆ ของหลักสูตรเดิม ได้แก่ หัวเรื่องหลัก หัวเรื่องย่อย จุดประสงค์ และขอบเขตเนื้อหา ตลอดจนทบทวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้เสนอไว้ในการประชุมทบทวนผู้เข้าร่วม

วิธีการดำเนินการประชุม

1. ผู้วิจัยสรุปทบทวนถึงการประชุมที่ผ่านมา เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2547 เรื่องการทบทวนผู้เข้าร่วมเพื่อการทำความเข้าใจที่ตรงกัน

2. ผู้วิจัยพูดถึงวัตถุประสงค์ของการมาร่วมประชุมในครั้งนี้ และเริ่มทบทวนเนื้อเรื่องของแต่ละบท จนกระทั่งเสร็จสิ้นทั้ง 7 บท โดยทบทวนหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องย่อย จุดประสงค์ และขอบเขตเนื้อหาของทุกบท โดยยึดคู่มือหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนเป็นหลัก และเพื่อศึกษาคู่มือหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนเพราะบางท่านไม่มีคู่มือเล่มนี้

3. การระดมความคิดใช้รูปแบบการประชุมโดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมนั่งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 4-5 คน โดยคลื่อนักเรียนกับชุมชน เพื่อจะได้พูดคุยแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นร่วมกันในการระดมความคิดโดยทบทวนหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องย่อย จุดประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา และกิจกรรม

4. นัดหมายวันเวลาในการประชุมครั้งต่อไป

3. การประชุมคณาจารย์วิชาที่เข้าร่วมในการบูรณาการ

สถานที่ ห้องสมุด โรงเรียนประชาบำรุง

วันที่ 9 มีนาคม 2547

เวลา 14.00 น. – 16.00 น.

จำนวนผู้เข้าร่วม 10 คนประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน
2. หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน
3. ครูวิชาสังคมศึกษา จำนวน 1 คน
4. ครูวิชาภาษาไทย จำนวน 2 คน
5. ครูวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 1 คน
6. ครูวิชาสุขศึกษา จำนวน 1 คน
7. ครูวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 คน
8. ครูวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 1 คน
9. ผู้วิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อคณาจารย์วิชาที่สามารถเข้าร่วมในการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

2. เพื่อชี้แจงรายละเอียดการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและโรงเรียน

3. เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการค้นหารายวิชาที่ต้องการจะเข้าร่วมบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

วิธีการดำเนินการประชุม

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายครู และพูดถึงวัตถุประสงค์ของการประชุมในครั้งนี้

2. ผู้วิจัยแจกเอกสารสรุปหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนที่ประกอบด้วยหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องย่อย จุดประสงค์ และขอบเขตเนื้อหา ให้ครูแต่ละรายวิชา

3. ผู้วิจัยและครูร่วมทำความเข้าใจไปพร้อมๆ กันถึงรายละเอียดของแต่ละหัวเรื่องประกอบด้วยอะไรและกล่าวถึงอะไรบ้าง

4. ครูแต่ละวิชาศึกษาว่าหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องย่อย จุดประสงค์ และขอบเขตเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนสอดคล้องกับวิชาของตนในสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังใดบ้าง หากมีความสอดคล้องกันก็สามารถเข้าร่วมบูรณาการได้

5. สรุปรายวิชาที่สามารถเข้าร่วมในการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

4. การทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน

การทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนดำเนินการทั้งสิ้น 3 ครั้ง ดังต่อไปนี้

ครั้งที่ 1

สถานที่	โรงเรียนประชาบำรุง
วันที่	3 เมษายน 2547
เวลา	13.00 น. – 17.00 น.
จำนวนผู้เข้าร่วม	12 คนประกอบด้วย
	1. คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน
	2. คณะกรรมการป่าของชุมชน จำนวน 7 คน
	3. ครู จำนวน 3 คน
	4. ผู้วิจัย

วัตถุประสงค์ เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน

วิธีดำเนินการประชุม

1. ผู้วิจัยกล่าวถึงงานวิจัยที่ผ่านมา และยกตัวอย่างการทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อให้ชุมชน และครู เรียนรู้เป็นตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยอธิบายถึงองค์ประกอบที่ต้องมีในแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งได้แก่ วิชา จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม วิธีการประเมิน ผู้รับผิดชอบ และเวลา
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นหรือถามในประเด็นที่ยังสงสัย
4. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการร่วมคิดแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมแบ่งกลุ่มเพื่อระดมความคิดตามจำนวนหัวเรื่องหลักของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนซึ่งมี 4 เรื่อง ให้ฝ่ายชุมชนเลือกเข้ากลุ่มประจำที่ตามหัวเรื่องทั้ง 4 เรื่องตามความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และความถนัดของแต่ละคน ส่วนครูแยกกันอยู่กลุ่มละ 1 คน เมื่อทำแผนเสร็จในแต่ละหัวเรื่องหลักแล้ว จากนั้นครูเปลี่ยนไปหัวเรื่องต่อไปจนครบทั้ง 4 หัวเรื่อง
5. ครูและชุมชนร่วมกันกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียนรู้ เวลา ตลอดจนการวัดและประเมินผล ในแต่ละสาระการเรียนรู้จากหัวข้อเรื่องป่าของชุมชน
6. ผู้วิจัยรวบรวมแผนการเรียนรู้ที่ได้จากการประชุมเพื่อนำมาจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน
7. นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

ครั้งที่ 2

สถานที่ โรงเรียนประชาบำรุง

วันที่ 7 เมษายน 2547

เวลา 13.00 น. – 17.00 น.

จำนวนผู้เข้าร่วม 16 คน

1. คณะกรรมการป่าของชุมชน จำนวน 11 คน

2. ครู จำนวน 3 คน

3. เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาและพัฒนาวนศาสตร์ชุมชนที่ 15
จำนวน 1 คน

4. ผู้วิจัย

วัตถุประสงค์ เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนต่อจากคราวที่แล้ว

วิธีการดำเนินการประชุม

1. ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการให้ผู้เข้าร่วมฟังอีกครั้ง
2. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วม ในครั้งนี้มีครูที่เข้าประชุม 2 ท่าน คือครูที่สอนวิชาภาษาไทย และครูที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ จึงต้องแบ่งกลุ่มตามจำนวนครูออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มรายวิชาภาษาไทย และกลุ่มรายวิชาวิทยาศาสตร์ จากนั้นให้ทางฝ่ายชุมชนเลือกเข้ากลุ่มแต่ละวิชาตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน
3. แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ
4. นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

ครั้งที่ 3

สถานที่ โรงเรียนประชาบำรุง

วันที่ 21 เมษายน 2547

เวลา 13.00 น. – 17.00 น.

จำนวนผู้เข้าร่วม 9 คนประกอบด้วย

1. คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน
2. คณะกรรมการป่าของชุมชน จำนวน 6 คน
3. ครู จำนวน 2 คน
4. ผู้วิจัย

วัตถุประสงค์ เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนต่อจากคราวที่แล้ว

วิธีการดำเนินการประชุม

1. ผู้วิจัยอธิบายถึงการประชุมครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้วิจัยทบทวนวิธีการ/ ขั้นตอนในการทำแผนว่ามีอะไรบ้าง เช่น วิชา จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม วิธีการประเมิน ผู้รับผิดชอบ และเวลา
3. แบ่งกลุ่มตามจำนวนครูออกเป็น 2 กลุ่ม ส่วนชุมชนเลือกเข้ากลุ่มที่ตัวเองสนใจ และถนัด แล้วร่วมระดมความคิดตามวิชาของตนจนครบทั้ง 4 บท
4. แต่ละกลุ่มออกนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ

5. การสร้างคู่มือการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน

การสร้างคู่มือการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคู่มือสำหรับใช้ประกอบการระดมความคิด การเรียนการสอนเรื่องป่าของชุมชน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประชุมระดมความคิด การทำแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและชุมชน

5.2 ผู้วิจัยจัดทำคู่มือการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน (ดังภาคผนวก ก) แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

5.3 นำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมาปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม

6. การสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียน

การจัดทำแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียน ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบงานส่วนนี้ เนื่องจากทีมวิจัยมีข้อจำกัดด้านภาระงาน และภารกิจส่วนตัว ทำให้ไม่สามารถรับผิดชอบงานส่วนนี้ได้จึงขอให้ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบโดยมีอาจารย์พันทวี พิภทองเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา

1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งแบบทดสอบได้ตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเรื่องของหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน และลักษณะข้อสอบแบบบูรณาการ (กรมวิชาการ, 2544) แบบทดสอบมีทั้งหมด 25 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง (ดังภาคผนวก ข) แยกคำถามตามหัวเรื่องย่อยของแต่ละบท

จากนั้นนำแบบทดสอบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่างๆ ตรวจสอบ (ภาคผนวก ค) ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. นายสมคิด ทองสง ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนประชารัฐ ต. ตะโหมด อ. ตะโหมด จ. พัทลุง

2. นางภมร พลเพชร ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประชารัฐ ต. ตะโหมด อ. ตะโหมด จ. พัทลุง

3. นายไพโรจน์ นัครา ผู้เชี่ยวชาญด้านป่าไม้ หัวหน้าศูนย์ศึกษาและพัฒนาวนศาสตร์ชุมชนที่ 15 ต. ตะโหมด อ. ตะโหมด จ. พัทลุง

4. พระครูสุนทรกิจจานุโยค ตัวแทนจากชุมชน ประธานสภาลานวัด ตะโหมด ต. ตะโหมด อ. ตะโหมด จ. พัทลุง

และผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสอดคล้องและความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยใช้สูตร IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

$\sum R$ แทน ผลรวมระดับความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เมื่อค่าความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อสอบนั้นเป็นตัวแทนของผลการเรียนรู้นั้น ถ้าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณน้อยกว่า 0.5 แสดงว่าข้อสอบนั้นไม่เป็นตัวแทนของจุดประสงค์นั้น ข้อสอบที่มีค่าดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องทำการแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

2) แบบประเมินความพึงพอใจภาพรวมต่อหลักสูตรของครู นักเรียน และชุมชน หลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน ได้ตั้งคำถามโดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสารหลายฉบับ เช่น วารสารทางวิชาการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 รายงานการปฏิรูปการศึกษา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ (เดินป่า) และเกี่ยวกับเนื้อหาในหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน ได้ตั้งคำถามตามลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการเรียนการสอน สำหรับรายละเอียดของแบบประเมินความพึงพอใจภาพรวมของหลักสูตรของครู นักเรียน และชุมชน และแบบสอบถามความคิดเห็นหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน ผู้วิจัยจะกล่าวถึงอีกครั้งในหัวข้อเครื่องมือในการวิจัย

7. การประเมินหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

วัตถุประสงค์เพื่อนำข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และเพื่อการปรับใช้ให้เหมาะสมในปีการศึกษาต่อไป โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

7.1 ผู้วิจัยนำหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหลักสูตรแกนกลางของกระทรวง

ศึกษาธิการ ทั้งในด้านของเนื้อหา ความรู้ กิจกรรม หรือกระบวนการในการสร้างการเรียนรู้ และ คุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนการสอน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิภายในโรงเรียนเนื่องจาก เป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในโรงเรียน ตลอดจนเป็นผู้ที่ใช้หลักสูตรเองจำนวน 2 คนเป็นผู้ตรวจสอบ ได้แก่

- นายสมคิด ทองสง ผู้บริหาร โรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

- นางภร พลเพชร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

2. ตรวจสอบพิจารณาในประเด็นเรื่องความเหมาะสมในแต่ละบทกับ หัวเรื่องย่อย หัวเรื่องย่อยกับขอบเขตเนื้อหา หัวเรื่องย่อยกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามรายวิชาต่างๆ หัวเรื่องย่อยกับลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ หัวเรื่องย่อยกับวิชาต่างๆ ที่เข้าร่วมในการบูรณาการ และภาพรวมของหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน โดยมี ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประชาบำรุงซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์จำนวน 3 ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการจัดทำหลักสูตร และเป็นผู้ประเมินคุณภาพโรงเรียนประชาบำรุง ตลอดจนร่วมจัดการบูรณาการแบบข้ามสาระการเรียนรู้กับโรงเรียนด้วย ดังรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดดังนี้

- นายสมคิด ทองสง ผู้อำนวยการ โรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

- นายปกครอง รัตนชุม ศึกษาานิเทศก์ 8 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 2

- นายนิพัฒน์ บุญพรานชู ศึกษาานิเทศก์ 8 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 2

- นายสังวร ทวະภรณ์ ศึกษาานิเทศก์ 8 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1

7.2 นำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมาปรับปรุงใช้ในปีการศึกษานี้และปีการศึกษาต่อไป

8. การประชุมเพื่อเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นแบบ บูรณาการเรื่องป่าของชุมชน

สถานที่	โรงเรียนประชาบำรุง
วันที่	28 เมษายน 2547
เวลา	13.00 น. – 16.00 น.

จำนวนผู้เข้าร่วม

12 คนประกอบด้วย

1. คณะกรรมการป่าของชุมชน 6 จำนวน
2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
3. ครู จำนวน 4 คน
3. ผู้วิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเลือกกลุ่มทดลองที่จะใช้ในการวิจัย
2. เพื่อตกลงวัน และเวลาการสอนแบบบูรณาการ และกำหนดรูปแบบสำหรับกิจกรรมศึกษานอกห้องเรียน
3. เพื่อทบทวนและเตรียมความพร้อมของวิทยากรในแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน และหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่าย

วิธีการดำเนินการประชุม

1. ประชุมระดมความคิดโดยการนั่งล้อมรอบเป็นวงกลม เพื่อตกลงหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในที่ประชุมตามแผนการเรียนรู้ที่สร้างไว้
2. ร่วมระดมความคิดเรื่องวัน และเวลา ที่จะร่วมสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน และกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาใช้เป็นกลุ่มทดลองในงานวิจัยว่าจะเลือกชั้น ม. 1 ห้องใด จากทั้งหมด 3 ห้อง จากนั้นร่วมกันระดมความคิดรูปแบบกิจกรรมการเดินป่า โดยใช้รูปแบบการประชุมระดมความคิด
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมซักถามในประเด็นที่ยังสงสัย และสรุปแผนการจัดกิจกรรมเดินป่าหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน

ส่วนที่ 3 การจัดกระบวนการการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

วัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนตามแผนการเรียนการสอนที่ได้วางไว้ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 110 คน โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การจัดกระบวนการการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนในห้องเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนตามแผนการเรียนรู้ในห้องเรียนใช้เวลาในการจัดกระบวนการเรียนการสอน 3 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือน

มิถุนายน – สิงหาคม 2547 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โดยมีกลุ่มทดลองจำนวน 36 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 1

2. การจัดการกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนนอกสถานที่ ณ แหล่งเรียนรู้ป่าของชุมชน

จัดกิจกรรมบูรณาการนอกสถานที่โดยการเดินป่า โดยใช้แหล่งเรียนรู้คือป่าของชุมชน เนื่องจากเป็นกิจกรรมหลักที่รวมบทที่ 2 ลักษณะป่าของชุมชนตะโพมค บทที่ 3 การใช้ประโยชน์จากป่า และบทที่ 4 การอนุรักษ์เข้าด้วยกันโดยใช้เวลา 1 วัน กิจกรรมเดินป่าเป็นกิจกรรมร่วมของทุกรายวิชาที่เข้าร่วมบูรณาการ กิจกรรมจัดขึ้นในวันเสาร์ที่ 3 กรกฎาคม 2547 เริ่มตั้งแต่เวลา 8.00 – 16.00 น. โดยจัดกิจกรรมการศึกษาเรียนรู้เป็นฐานการเรียนรู้ จากนั้นกลับมาดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ตามแผนการเรียนรู้ของแต่ละวิชาอีกครั้งในห้องเรียน

โดยในการดำเนินการเรียนการสอนจะต้องมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยร่วมกับหัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประชาบำรุง ทำหนังสือติดต่อประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หนังสือราชการถึงผู้ปกครอง แจ้งผู้ปกครองถึงการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนเพื่อขออนุญาตผู้ปกครองนำนักเรียนออกศึกษานอกพื้นที่แหล่งเรียนรู้ป่าของชุมชน
2. หนังสือราชการถึงศูนย์ศึกษาและพัฒนาวนศาสตร์ชุมชนที่ 15 เพื่อเชิญเจ้าหน้าที่เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับป่าไม้ในประเทศไทย
3. หนังสือราชการถึงกลุ่มเกษตรกรทำนาตำบลตะโพมคเพื่อขอความอนุเคราะห์รถสำหรับนำนักเรียนไป – กลับ การศึกษานอกพื้นที่แหล่งเรียนรู้ป่าของชุมชน

ส่วนที่ 4 การประเมินการจัดการกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลจากการจัดการกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประชาบำรุงที่มีต่อนักเรียนครู และชุมชน ซึ่งการประเมินแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ การประเมินผลการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองโดยตรง ประเมินผลจากการระดมความคิดโดยจัดเวทีสรุปผลร่วมกัน แบบประเมินความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนแบบบูรณาการ โดยมีการดำเนินการดังนี้

1. ประเมินผลการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองโดยตรง

1.1 นำผลการทดสอบก่อน – หลังเรียนรู้ด้วยกระบวนการบูรณาการมาหาค่าเฉลี่ย โดยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน- หลังเรียนรู้ด้วยสถิติ t-test

1.2 การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ผลงานนักเรียน ระหว่างการจัดกระบวนการบูรณาการ

2. ประเมินผลจากการระดมความคิด

สถานที่ โรงเรียนประชาบำรุง

วันที่ 11 กันยายน 2547

เวลา 12.15 – 17.00 น.

ผู้เข้าร่วม 120 คน ประกอบด้วย

1. นักเรียน ม. 1 จำนวน 104 คน
2. ครู จำนวน 5 คน
3. ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 1 คน
4. กลุ่มแกนนำ จำนวน 6 คน
5. พระสงฆ์ จำนวน 1 รูป
6. ผู้สนใจเข้าร่วมรับฟัง จำนวน 2 คน
7. ผู้วิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อร่วมกันรับทราบผลการนำหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการไปใช้ปฏิบัติจริงจากการนำเสนอผลงานของนักเรียน

2. เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นต่อ กระบวนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน ตั้งแต่การสร้างจนกระทั่งการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

วิธีการดำเนินการ

วิธีดำเนินการแบ่งออกเป็น 6 กิจกรรมหลัก คือ

กิจกรรมที่ 1 เวลา 12.15 – 12.30 น. กิจกรรมลงทะเบียน

กิจกรรมที่ 2 เวลา 13.10 – 13.20 น. ผู้อำนวยการ โรงเรียน และท่านพระครูสังฆรักษ์วิชาญ กล่าวเปิดงาน

กิจกรรมที่ 3 เวลา 13.20 – 13.25 น. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการ ในการเข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรมที่ 4 เวลา 13.25 – 15.30 น. สรุปกระบวนการในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ และการนำหลักสูตรไปใช้ รายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยสรุปการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมดในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน

2. ครูแต่ละวิชาสรุปกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการในสาระของตัวเองจากการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

3. นักเรียนนำเสนอผลงานแสดงผลการเรียนรู้ในช่วงการนำหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนไปใช้ เช่น คำขวัญเรื่องการอนุรักษ์ป่า การพูดบรรยายความรู้สู่ก การนำเสนอขั้นตอนการทำลูกอมสมุนไพรเป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น

4. ผู้เข้าร่วมทุกคนพักรับประทานของว่าง

กิจกรรมที่ 5 เวลา 15.30 – 17.00 น. ร่วมแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่กำหนด

1. ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยกัน โดยมีผู้วิจัยคอยสรุปลงในกระดาษปรีฟตามประเด็นดังนี้

1.1 ความเหมาะสมของวิธีการจัดการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและโรงเรียน

1.2 ร่วมแสดงความคิดเห็นภาพรวมของหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับทั้งต่อชุมชน สังคม และ โรงเรียนหลังสิ้นสุดกระบวนการบูรณาการ

1.4 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนในอนาคต

1.5 ปัจจัยที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการบูรณาการ

1.6 ผลการเรียนรู้ของผู้ร่วมทีมวิจัยที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วม

1.7 ความประทับใจที่มีต่อการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนของผู้เข้าร่วม

3. แบบประเมินความพึงพอใจภาพรวมของหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน

วัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบความพึงพอใจในภาพรวมของหลักสูตรดังกล่าวหลังการทดลองใช้

3.1 ประเมินผลโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจภาพรวมของหลักสูตรของครู นักเรียน และชุมชน ที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน หลังการทดลองใช้

3.2 นำผลการประเมินมาหาค่าเฉลี่ยโดยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS

4. แบบสอบถามความคิดเห็น วัตถุประสงค์เพื่อทราบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน

4.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนหลังการทดลองใช้

4.2 นำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยโดยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้โปรแกรม SPSS

4. เครื่องมือในการวิจัย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเครื่องมือในการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย และการตรวจสอบเครื่องมือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ จำนวน 25 ข้อ เป็นแบบชนิดเลือกตอบ โดยคำถามแต่ละข้อจะมี 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง (ดังภาคผนวก ข) ซึ่งมีกระบวนการสร้างดังที่จะกล่าวในหัวข้อต่อไป

2. แบบประเมินความพึงพอใจภาพรวมหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการของนักเรียน ครู และชุมชน หลังการทดลองใช้หลักสูตร ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ (ภาคผนวก ง)

- ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น
- ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหา
- ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้
- ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อวิทยากร
- ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนหลังการทดลองใช้หลักสูตร ในหัวข้อเรื่องย่อยต่างๆ ภายในแต่ละบท เพื่อนำข้อคิดเห็นดังกล่าวมาปรับให้เหมาะสมในปีการศึกษาต่อไป ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ (ภาคผนวก จ)

- วิทยาการ
- เนื้อหา
- กิจกรรมและสื่อประกอบการเรียนรู้
- เวลา
- สถานที่

ข. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนนี้ โดยมีอาจารย์พันทวี ฝึกทอง เป็นที่ปรึกษาและเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆ ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านความรู้ความเข้าใจ ส่วนแบบประเมินความพึงพอใจ และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน ซึ่งหลังจากที่ผู้วิจัยได้ร่างโครงสร้างของคำถามเสร็จ ได้นำไปให้ผู้เข้าร่วมได้ตรวจสอบเพื่อดูความถูกต้องและความเหมาะสม หลังจากนั้นได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (ดังภาคผนวก ข) มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในกระบวนการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

1.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แบบกาเครื่องหมายตัวเลือกที่ถูกต้อง โดยสร้างให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละหัวเรื่องย่อย

1.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละหัวเรื่องย่อยซึ่งจะกล่าวถึงการตรวจสอบเครื่องมือในหัวข้อต่อไป โดยใช้สูตร IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
 $\sum R$ แทน ผลรวมระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
 N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

เมื่อค่าความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อสอบนั้นเป็นตัวแทนของผลการเรียนรู้ในด้านความสอดคล้องที่คำนวณน้อยกว่า 0.5 แสดงว่าข้อสอบนั้นไม่เป็นตัวแทนของจุดประสงค์ข้อนั้น

1.4 คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไว้ ส่วนข้อสอบที่มีค่าดัชนีที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องทำการแก้ไขปรับปรุงก่อนการนำไปใช้จริง

2. แบบประเมินความพึงพอใจภาพรวมของหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน (ดังภาคผนวก ง)

ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจภาพรวมของหลักสูตรมีดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเรื่องการบริหารจัดการการเรียนรู้การสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

2. กำหนดแบบประเมินความพึงพอใจในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น

2.2 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหา

2.3 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

2.4 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อวิทยากร

2.5 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้

3. สร้างแบบประเมินพึงพอใจตามประเด็นที่กำหนดโดยผู้วิจัยสร้างระดับชั้นความพึงพอใจ 5 ช่วงคือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย พึงพอใจน้อยที่สุด และกำหนดคะแนน 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ

4. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนได้กำหนดคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) ดังนี้

$$\frac{X_{\max} - X_{\min}}{N}$$

เมื่อ	$X_{\max}$	คือช่วงคะแนนที่มากที่สุด
	$X_{\min}$	คือช่วงคะแนนที่น้อยที่สุด
	N	คือจำนวนช่วงคะแนนทั้งหมด

ใช้เกณฑ์ดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับความพึงพอใจ
4.2 – 5.0	มากที่สุด
3.4 – 4.1	มาก
2.6 – 3.3	ปานกลาง
1.8 – 2.5	น้อย
1.0 – 1.7	น้อยที่สุด

3. แบบสอบถามความคิดเห็น (ดังภาคผนวก จ)

แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเรื่องการบูรณาการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

2. กำหนดแบบสอบถามความคิดเห็นในประเด็นดังต่อไปนี้

- วิทยากร
- เนื้อหา
- กิจกรรมและสื่อประกอบการเรียนรู้
- เวลา
- สถานที่

3. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นตามประเด็นที่กำหนด โดยผู้วิจัยสร้างระดับความคิดเห็น 5 ช่วงคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และกำหนดคะแนน 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ

4. เกณฑ์ที่ใช้ในแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนได้กำหนดคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) ดังนี้

$$\frac{X_{\max} - X_{\min}}{N}$$

เมื่อ $X_{\max}$ คือช่วงคะแนนที่มากที่สุด

$X_{\min}$ คือช่วงคะแนนที่น้อยที่สุด

N คือจำนวนช่วงคะแนนทั้งหมด

ใช้เกณฑ์ดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับความพึงพอใจ
4.2 – 5.0	มากที่สุด
3.4 – 4.1	มาก
2.6 – 3.3	ปานกลาง
1.8 – 2.5	น้อย
1.0 – 1.7	น้อยที่สุด

ค. การตรวจสอบเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำการตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและค่าความเที่ยงตรง ดังเกณฑ์การประเมินที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิสามารถตรวจสอบในประเด็นต่างๆ เหล่านี้ คือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจจำนวน 4 ท่าน ได้แก่

- นายสมคิด ทองสง ผู้อำนวยการ โรงเรียนประชาบำรุง ต. ตะโหมด อ.ตะโหมด จ. พัทลุง เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษา

- นางภร พลเพชร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประชาบำรุง ต. ตะโหมด อ.ตะโหมด จ. พัทลุง เชี่ยวชาญทางการศึกษา ฝ่ายวิชาการ

- นายไพโรจน์ นัครา หัวหน้าศูนย์ศึกษาและพัฒนาวิทยาศาสตร์ชุมชนที่ 15 เชี่ยวชาญทางด้านป่าไม้

- พระครูสุนทรกิจจานุโยค ตัวแทนจากชุมชน ดำรงตำแหน่งประธาน สถานานวัดตะโหมด

2. ผู้ให้ข้อเสนอแนะแบบประเมินความพึงพอใจภาพรวมของหลักสูตร และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 2 ท่านคือ

- ดร.เสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

- ผศ.ดร.นัยนา ศรีชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสามารถจำแนกการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภทได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักการของสุภางค์ จันทวานิช(2543) ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ได้จากการ

- สังเกต
- สัมภาษณ์
- ผลงานนักเรียน เช่น ใบงาน รายงาน
- การสนทนากลุ่ม
- การสรุปความคิดเห็นและการบันทึกการประชุม

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน แบบประเมินความพึงพอใจทั้งของชุมชน ครู นักเรียน หลังการทดลอง ใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชนในภาพรวม และจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยภาคสนามโดยการใช้วิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นวิธีการหลัก ร่วมด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการจดบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนำมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปรายงานผลในลักษณะการบรรยาย

ส่วนที่ 2 การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

ในส่วนนี้เป็นข้อมูลจากกระบวนการระดมความคิดโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิดมาวิเคราะห์สรุปรายงานผลในลักษณะการบรรยาย ส่วนการตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่นวิเคราะห์จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แล้วสรุปนำเสนอในรูปแบบตาราง

ส่วนที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

1. วิเคราะห์ผลตามความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนภาคความรู้ ความเข้าใจโดยมีวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

1.1 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนนักเรียนก่อน - หลังการจัดกระบวนการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเรื่องป่าของชุมชน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อน - หลังการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนกับกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติ t-test โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window

2. ผลงานนักเรียน เช่น การทำใบงาน รายงาน และการนำเสนอผลงาน โดยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปนำเสนอในรูปแบบตาราง และวิเคราะห์สรุปรายงานผลในลักษณะการบรรยาย

ส่วนที่ 4 การประเมินการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน

1. ผลจากการจัดกระบวนการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนที่มีต่อนักเรียนครู และชุมชน โดยการนำข้อมูลจากแบบทดสอบ การสังเกต การสอบถาม และการบันทึกข้อมูลระหว่างกระบวนการต่างๆ มาวิเคราะห์ตีความสรุปและรายงานผลในลักษณะการบรรยาย

2. การหาค่าความพึงพอใจภาพรวมของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชนของชุมชน ครู และนักเรียนหลังการทดลองใช้ หาค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยเลขคณิตของความพึงพอใจตลอดจนความคิดเห็น แต่ละข้อด้วยโปรแกรม SPSS for Window แล้วนำมาสรุปนำเสนอในรูปแบบของการบรรยายประกอบตาราง

3. การหาค่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตรวมของความคิดเห็นแต่ละข้อด้วยโปรแกรม SPSS for Window แล้วนำมาสรุปนำเสนอในรูปแบบของการบรรยายประกอบตาราง

4. เงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการจัดกระบวนการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าของชุมชน นำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก สังเกต สัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ตีความ สรุปและรายงานผลในลักษณะการบรรยาย

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การเลือกพื้นที่ศึกษา ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย วิธีการดำเนินการวิจัย เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจากขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้งหมดดังกล่าว นำไปสู่ผลการวิจัยซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอต่อไปในบทที่ 4